

अन्यत्र गरेको पापबाट जनकपुरधाममा मुक्ति पाउन सकिन्छ। जनकपुरधाममा गरेको पापबाट मुक्ति पाउने स्थान अन्यत्र छैन ॥

सम्पादकीय

२५ वर्षको यात्रा

जनकपुर दुडे राष्ट्रिय दैनिकले २५ वर्ष पूरा गरी २६ औं वर्षमा प्रवास गरेकोछ। आधुनिक प्रवासियोदाय दैनिक पत्रिका ११X१८ साइजको शायमश्वेत रंगमा प्रकाशन प्रारम्भ भई आजको दिनमा डोड्रेस्ट आकाशमा बहुरंगी भई प्रकाशन भझिरेको छ। विश्वव्यापी रुपमा फैलाएको कोरेना महामारीको कारण सम्पूर्ण क्षेत्र नारायणी प्रभावित भयो। त्यसको दूलो मारमाण छापा सञ्चार माध्यम पनि परेको हो। संसारमा धैर्ये प्रतीत प्रकाशन र बिक्री हुने पत्रिकाहरूको छापा संस्करण बन्द भएका छन्। नेपालमा पनि पत्रपत्रिकाको अवस्था अत्यन्त दयनीय छ। बिक्री वितरण हुने नियमित प्रतिमा भारी कमी आएकोछ। विज्ञापनको बजार साँगूरिएको छ। पत्रिकामा हुने विज्ञापनहरूमा कमी, पाठकहरूको आकर्षणमा आएको कमीले नकारात्मक असर परेको छ। नेपाली छापा सञ्चार माध्यम पनि अत्यन्त कष्टकर्त असरका लक्ष्यमा र उत्पादनको प्रभावित भयो। त्यसको दूलो मारमाण छापा सञ्चारमाध्यमलाई धाराशार्यी बनाउन थालेको हो। अनेकाङ्क्ष र डिजिटल प्रवासियोदाय प्रतिस्पर्धा गर्न छापा माध्यमका लाग्न दूलो चुनौती बनेको छ। डिजिटल प्लेटफर्मसे तत्कालै प्रत्येकोको समाचार र विचारलाई अको दिन छापा माध्यमले पूरा फैलाए र वाहारहरूको अधिकारी असर भएको छ। त्यसम्बन्धमा अत्यधिक दक्षजनशक्ति अवश्यक छुन्छ। जनशक्तिको अभावमा पत्रिकाले डिजिटल प्रवासियोदाय प्रतिस्पर्धा गर्न संभव छैन्। पत्रिकाको आयोग्योत रहेको विज्ञापनमा अग्रणी स्थानमा छ। प्रदेशको आठाउँ जिल्लाको पालिकाहरू र कोशी प्रदेशको उदयपुर, विराटनगर, र बागमती प्रदेशको सियुली सम्पादिका नियमित रुपमा पुरागरेको छ। हाल दीखेका चुनौतीहरूको सामना गर्ने जनकपुर दुडे प्रकाशन अफ्पनी निरस्तर छ। सीमित साधन र स्रोतको भरमा पाठक सम्पर्क नुगुरिएको छ। जनकपुर दुडे मधेश प्रदेशमा अग्रणी स्थानमा छ। प्रदेशको आठाउँ जिल्लाको पालिकाहरू र कोशी प्रदेशको उदयपुर, विराटनगर, र बागमती प्रदेशको सियुली सम्पादिका नियमित रुपमा पुरागरेको छ। हाल दीखेका चुनौतीहरूको सामना गर्ने आगामी दिनमा अफ्पनी बढी प्रभावकारी अनुरूप जलवायु र माझो अनुकूल खालिएको छ। सरकारले छापा सञ्चारलाई जोगाउन र सूचनाहरूलाई सकारी सञ्चारमाध्यममा मात्र केन्द्रित न गरी निजी क्षेत्रको छापा सञ्चारमाध्यमलाई पनि उपलब्ध गराइनु पर्छ। सरकारले आयोग्योत रहेको विज्ञापनमा उपलब्ध गराउने संयन्त्रको विकास गर्नुपर्छ। २५वर्ष सम्पर्कमा र साथ पाए जस्तै आगामी दिनमा पनि यहाँहरूको साथ र सहयोग निरन्तर पाइरहने विश्वास लिएका छौ। वार्षिकोत्सवको अवसरमा सम्पूर्ण पाठक, विज्ञापनदाता, स्तम्भकार, शुभेच्छुकहरूमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दछो।

दिपेश नेपाल/सरोज खतिवडा

हाल्मो संविधानले पर्यावरणमैत्री कृषिको परिकल्पना गरेको छ। दिगो विकासका लक्ष्यले पनि पर्यावरणीय कृषिको बकालाई गर्छ। तर कृषिलाई लिएर हामा सरकार तथा सरकारमा भएका राजनीतिक दलहरूले अधिकारी गर्ने नीति र देखाएको मूल नीति बीच समैं विरोधाभास देखिन्छ। दुर्घार्य देशमा विद्यमान तीनी तरफ सरकार तथा दलहरूले सिद्धान्तको रूपमा समाजवादाद्वायु राजनी स्वीकारको तर व्यावहारिक रूपमा पूँजीवादी व्यवस्थालाई आत्मसात् गर्ने दोहोरो चरित्रको कारण प्राथमिक उत्पादनको क्षेत्रमा विकृति बढाए गरिएको छ।

यदि स्थानीयदेखि संघसम्म सरकारमा प्रतिपक्षमा रहने राजनीतिक दल तथा तिनका प्रतिनिधिहरू देशको मूल कानुन र दिगो विकासको लक्ष्यप्रति इमानदार हुने हो भने अहिलेको नीति तथा कार्यक्रममा कृषिका व्यवस्थालाई अधिल्ला वर्षहरूको भन्दा १०० डिग्रीमा परिवर्तन गर्नुको विकल्प छैन। हामीले यस लेख मार्फत हामा सरकारहरू कसरी आप्ना नीति तथा कार्यहरू मार्फत कथित अधिनिकीकरण, उत्पादकत्व केन्द्रित, यान्त्रिकीकरण तथा कृषि विकासको नाममा देशको संविधान, दिगो विकासका लक्ष्यहरू तथा वाताकरण र पर्यावरणको विनाश गरिएको छैन भनेर चर्चा गर्ने प्रयास गरेको छै। स्वाभाविक रूपमा कृषि विकासको लागि निर्माण गरिएका समैं रणनीति, नीति, आवधिक योजना तथा सरकारले हरेक वर्ष बनाउने नीति तथा कार्यक्रमको आधारभूत सिद्धान्तको रूपमा नेपालको संविधानले प्रदान गरेको मौलिक हक्क, राज्यका निर्विशेष सिद्धान्तमा त्यसै दिगो विकास लक्ष्य र कृषि विकासको पालिका पाल्न।

नेपालको संविधानले कृषि र भूमिका सम्बन्धी नीतिमा उल्लेख गरेर होस् या प्राकृतिक साधन-स्रोतको संरक्षण, सम्बर्धन र उपयोग सम्बन्धी तात्पुरता उल्लेख गरेर होस् राज्यको उत्पादन प्रणालीलाई प्रकृति र पर्यावरणको संरक्षण गर्ने तुलनात्मक लापको कृषि वस्तावेजमा सम्पर्क देखिन्छ।

नेपालको कृषि विकासलाई बाटो देखाउने भनेर विवरण विज्ञापनमा तरिकालाई अधिकारी अभावमा पत्रिकाले डिजिटल प्रवासियोदाय प्रतिस्पर्धा गर्न संभव छैन्। पत्रिकाको आयोग्योत रहेको विज्ञापनमा कमी, पाठकको संख्याको परिकल्पनाको सम्बन्धमा अप्रतिक्रिया आयोजित रहेको विज्ञापनमा अग्रणी स्थानमा छ। प्रदेशको आठाउँ जिल्लाको पालिकाहरू र कोशी प्रदेशको उदयपुर, विराटनगर, र बागमती प्रदेशको सियुली सम्पादिका नियमित रुपमा पुरागरेको छ।

नारायणिका आधारभूत आवश्यकता सम्बन्धी नीतिमा त वर्षीय क्षेत्रमा लाग्नाई अभियुक्त गर्दै खाद्य सम्प्रभुताको मान्यता अनुरूप जलवायु र माझो अनुकूल खालिएको छ। सरकारले छापा सञ्चारलाई जोगाउन र सूचनाहरूलाई सकारी सूचनाहरूलाई सकारी सञ्चारमाध्यममा मात्र केन्द्रित न गरी निजी क्षेत्रको छापा सञ्चारमाध्यमलाई पनि उपलब्ध गराइनु पर्छ। सरकार उदाह भएर निजी क्षेत्रको छापा सञ्चारलाई जोगाउन र सूचनाहरूलाई जोगाउन र संयन्त्रको विकास गर्नुपर्छ। २५वर्ष सम्पर्कमा र साथ पाए जस्तै आगामी दिनमा पनि यहाँहरूको साथ र सहयोग निरन्तर पाइरहने विश्वास लिएका छौ। वार्षिकोत्सवको अवसरमा परिवर्तन र वाताकरण लिएको छै।

सन् २०१५ मा नेपाल लायाकार संयुक्त र सहयोगका समैं सदस्यराज्य राष्ट्रहरूले दिगो विकास लक्ष्यलाई अनुमोदन गरेपछि नेपालमा राष्ट्रिय योजना आयोग्योत गर्ने अवस्था भएको छ।

सुस्ताङ्को वारागुड मुक्तिक्षेत्र गाउँपालिकाको पापांडाखोलामा २०७६ सालमा ५० मिटर लामो पक्की पुल, दुइ वटा कलम्बर ८ १०० मिटर पहुँचार्यो निर्माणको भएको थिए। बैनी-जोमसोम-कोरला सडक आयोजनाअन्तर्गत विभिन्न स्थानमा निर्माण गरिएका पक्की पुलमा पनि देखन सकिन्छ। राष्ट्रिय गोरखको आयोजनाको रुपमा रहेको यस सडक खण्डअन्तर्गत कालीगण्डकीका सहायक नदीमा निर्माण गरिएका कृतिपय पक्की पुल प्रयोजनहरूनी बन्द भएको छ।

सुस्ताङ्को पापांडाखोलामा पापांडाखोलामा २०७३ सालमा लोकप्रिय शङ्कर माली जेर्मीले रुपैयोजनाको उदाहरणमा अनुरूप गर्ने अवस्था भएको छ।

जोमसोम-देखि वारागुड मुक्तिक्षेत्र, लोयेकर दामोदरखोल र लोमान्थाड गाउँपालिकाको पापांडाखोलामा २०७६ सालमा ५० मिटर लामो पक्की पुल, दुइ वटा कलम्बर ८ १०० मिटर पहुँचार्यो निर्माणको भएको थिए। बैनी-जोमसोम-कोरला सडक आयोजनाअन्तर्गत विभिन्न स्थानमा निर्माण गरिएका पक्की पुलमा पनि देखन सकिन्छ। राष्ट्रिय गोरखको आयोजनाको रुपमा रहेको यस सडक खण्डअन्तर्गत कालीगण्डकीका सहायक नदीमा निर्माण गर्ने अवस्था भएको छ।

जोमसोम-देखि वारागुड मुक्तिक्षेत्र, लोयेकर दामोदरखोल र लोमान्थाड गाउँपालिकाको पापांडाखोलामा २०७३ सालमा लोकप्रिय शङ्कर माली जेर्मीले रुपैयोजनाको उदाहरणमा अनुरूप गर्ने अवस्था भएको छ।

जोमसोम-देखि वारागुड मुक्तिक्षेत्र, लोयेकर दामोदरखोल र लोमान्थाड गाउँपालिकाको पापांडाखोलामा २०७३ सालमा ५० मिटर लामो पक्की पुल, दुइ वटा कलम्बर ८ १०० मिटर पहुँचार्यो निर्माणको भएको थिए। बैनी-जोमसोम-कोरला सडक आयोजनाअन्तर्गत विभिन्न स्थानमा निर्माण गरिएका पक्की पुलमा पनि देखन सकिन्छ। राष्ट्रिय गोरखको आयोजनाको रुपमा रहेको यस सडक खण्डअन्तर्गत कालीगण्डकीका सहायक नदीमा निर्माण गर्ने अवस्था भएको छ।

जोमसोम-देखि वारागुड मुक्तिक्षेत्र, लोयेकर दामोदरखोल र लोमान्थाड गाउँपालिकाको पापांडाखोलामा २०७३ सालमा लोकप्रिय शङ्कर माली जेर्मीले रुपैयोजनाको उदाहरणमा अनुरूप गर्ने अवस्था भएको छ।

जोमसोम-देखि वारागुड मुक्तिक्षेत्र, लोयेकर दामोदरखोल र लोमान्थाड गाउँपालिकाको पापांडाखोलामा २०७३ सालमा लोकप्रिय शङ्कर माली जेर्मीले रुपैयोजनाको उदाहरणमा अनुरूप गर्ने अवस्था भएको छ।

जोमसोम-देखि वारागुड मुक्तिक्षेत्र, लोयेकर दामोदरखोल र लोमान्थाड गाउँपालिकाको पापांडाखोलामा २०७३ सालमा लोकप्रिय शङ्कर माली जेर्मीले रुपैयोजनाको उदाहरणमा अनुरूप गर्ने अवस्था भएको छ।

जोमसोम-देखि वारागुड मुक्तिक्षेत्र, लोयेकर दामोदरखोल र लोमान्थाड गाउँपालिकाको पाप

सामूहिक कृषिमा महिलाको आकर्षण बढावे

पोखरा । पोखरा महानगरपालिका-१६ अर्थात् कृषिमा महिलाहरू सामूहिक कृषिवितीमा लागेका हुन् । समूहकी अध्यक्ष विनमया सुवेती श्रेष्ठले दुई रोपनी जग्गामा मैसमअनुसार आलु, मुला, केराउ, काँकोलायाचाका नगदावाली गर्दै आएका र वर्षाको समयमा सोही जग्गामा परीक्षणकारूपमा विभिन्न छ जातका धान रोपे तथारी भइरहेको बताउभयो । "स्यालायारी फॉटको जग्गामा यतिवेष लटरम काँका फलेका छन् ।

फागुन महिनामा लागाको भक्तपुरे जातको काँकोएका एक सय ३२ वटा बिस्ताले उत्पादन दिन सुरु गरेका छन् । वैशाखीको अन्तिम सातादेवी उत्पादन सुरु भएको काँका विक्रीबाट रु १५ हजारभदा बढी आमदानी गर्न सफल भएका छन्, अध्यक्ष सुवेतीले भन्नुभयो । हाल प्रतिकेजी ८० मा बारीबाटै काँका विक्री हुने गरेको छ ।

उहाँले समूहमा आवद्ध महिलाहरूले नै बारीबाट काँका खारिद गरेका जग्गामा विक्री गरी आमदानी गर्नुभयो । "उत्पादन भएको काँका विक्रीको छुन्ने भन्ने चिन्ता गर्नुसँै समूहको महिलाले प्रतिकेजी रु ८० का दले बारीबाटै खारिद गरेका लागून्छ" अध्यक्ष श्रेष्ठले भन्नुभयो । सोही काँको स्थानीय बजारमा विक्री गरेको जीविकोर्जनको

आधार बनिसहेको छ ।"

विवर २०७४ मा कारिताम नेपालको सहयोगमा स्थापना भएको किसान समूहमा हाल बीस जना सदस्य आवद्ध छन् ।

समूहकी सचिव सोनिया सुनार्ले प्रत्येक शनिवार घरको सबै काम पन्थ्याएर बारिको माटोमा परिसना चुहाउंदा राम्रो आमदानी हुने गरेको बताउभयो । "संस्थामा आवद्ध सदस्य हप्तोको एक दिन बारिमा आफूलाई आवश्यक पैसासमेत कमाउन थालेका छन् ।"

सचिव सुनार्ले ३० देखि ६० वर्ष उमेर समूहका महिला सज्जित भएर कृषि गर्दै आएका छन् । उहाँले समूहको खारिद सबै काम पन्थ्याएर बारिको माटोमा परिसना चुहाउंदा राम्रो आमदानी हुने गरेको बताउभयो । कोषाध्यक्ष चन्द्रा भट्टार्हाई समूहमा जम्मा भएको रकम आयोजनका लागि आवद्ध सदस्यलाई एक प्रतिशत व्याजमा लागानी गर्ने गरिएको जानकारी दिनुभयो । उहाँका अनुसार समूहको कोषमा अल्लो अनुसार समूहको व्याजमा गर्ने गरिएको छ भने एक वर्षभागी सज्जित रकमबाट प्रत्येक सदस्यलाई पाँच हजारका दले वितरण गरिएको थियो । समूहले अध्ययन गरिएको थियो ।

सामूहिक कृषिखेती सुरु

भएपछि एकतिर समूहमा आवद्ध महिलाले धरमा मौसम अनुसारका तरकारी लिन पाइका छन्, अर्कोतीर सामूहिक खेती सिकाइको पाठाशालासँगै आयोजनको माध्यम पनि बढै गएको छ । कोषाध्यक्ष चन्द्रा भट्टार्हाई समूहमा जम्मा भएको रकम आयोजनका लागि आवद्ध सदस्यलाई एक प्रतिशत व्याजमा लागानी गर्ने गरिएको जानकारी दिनुभयो । छोटो समयमा बढी उत्पादन हुने हाइब्रिड धानमा किसानको आवश्यक साथ विभिन्न पाँचवटा कृषि सेवा केन्द्रमार्फत परीक्षणका लागि निःशुल्क बीड रकम प्रदान गरिएको जानकारी दिनुभयो । छोटो समयमा अनुसार समूहको कोषमा अल्लो अनुसार समूहको व्याजमा गरिएको छ भने एक वर्षभागी सज्जित रकमबाट प्रत्येक सदस्यलाई पाँच हजारका दले वितरण गरिएको थियो । समूहले अध्ययन

खुरोले पानीका स्रोत सुरु, बन्यजन्तु सम्मान

चितवन । खुरोलीका कारण चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा पानीका स्रोत सुरु थालेपछि बन्यजन्तु सम्मान परेको छन् ।

निकुञ्जका सूचना

अधिकारी गणेशप्रसाद

तिवारीले निकुञ्ज र मध्यवर्ती

क्षेत्रमा ढेको साना दुला एक सय

३४ वटा तालतलैयामा पानीको

सतह घट्दै ग्रास्पछि बन्यजन्तुरुद्धर्दि

समस्या भएको बताउभयो । ऊँले

प्राकृतिक र निकुञ्जले बनाएका

कृषिम तालतलैहित सिमसार क्षेत्र,

नदी, खोलामा गरी वर्षाको तुलनामा

पानीको सतह घटेको पनि उहाँले

बन्यजन्तुरुद्धर्दि ।

निकुञ्जका प्राप्त संरक्षण

अधिकृत दिलबहादु पुर्जा पुल्ते लामो

समस्यामा पानी नपरेकाले पानीको

सहज घटेको बताउभयो । चको

घामले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो । चको

घामले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो । चको

घामले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

सहज घटेको बताउभयो ।

काँचले वायस्करण भएर जाने तर

पानी नपर्ने हुन्ना तालतलैयामा पानीको

</div

